

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Alapította: Józán Miklós

A Dávid Ferenc Egylet ülésén
Józán Miklós kezét fog Harrington
Donald amerikai unitárius
lelkésszel.

XVIII. évfolyam 2. szám.
Budapest, 1939. február hó.

Dávid Ferenc és a szombatosság.

A budapesti napilapok januári számaiban közlemények jelentek meg, melynek állítása szerint a „szombatos magyar zsidó szektát“ Dávid Ferenc alapította volna. Anélkül, hogy a cikkek többi megállapítását érinteni kívánnám, és különösképen is anélkül, hogy ezzel a szombatosság mozgalmát, vagy székely szombatos — ma már zsidó — testvéreimet a legcesekélyebb mértékben is kisebbiteni óhajtanám, csupán a történelmi igazság kedvéért legyen szabad helyreigazítanom a fenti állítást: Dávid Ferenc *nem* alapította meg a szombatos szektát, nem is volt annak prófétája, vagy apostola sem. Közel négyszáz éve kutatjuk és tanulmányozzuk mi, unitáriusok — annak az egyetlen *bevett keresztény* felekezetnek a tagjai, melyet Dávid Ferenc tényleg alapított — ennek a nagy magyar reformátornak az életét, s elég adat áll rendelkezésre ahhoz, hogy kétséget kizárólag megállapíthassuk: 1579. november közepe táján bekövetkezett mártírhaláláig Dávid Ferenc sem szóban, sem írásban nem tanított olyant, ami szombatosságnak lenne nevezhető. Mind mostanáig az egyháztörténelem úgy tudja, hogy a szombatos vallást Főssi András gazdag főnemes alapította, ki fiainak elhunytja miatt lélekben megrendülve a Bibliához menekült vigaszért s addig forgatta annak lapjait, mígesak „kitalálta“ a szombatos vallást, a XVII. század elején, tehát jó huszonöt-harminc évvel Dávid Ferenc halála után. Dávid Ferenc legfeljebb annyiban járult hozzá a szombatos vallás létrejöttéhez, hogy a Biblia tanulmányozását mindennél fontosabbnak hirdette. (Diadalmas hitvitáit ép azon tehetségével vívta meg, hogy — amint az egykorú leírások mondják — „az egész Bibliát betéve tudta“ s a szóról-szóra idézett bibliai helyek tömegével valósággal elkápráztatta ellenfeleit és követőit egyaránt.) A Bibliához való visszatérés azonban korántsem a Dávid Ferenc érdeme egyedül, ezen alapult az egész reformáció, mely az egyház tekintélye helyett a Bibliát tette a vallás igazságainak alapjává. A szombatosok ezután a széke-lyek ismert „vasfejűségével“ úgy okoskodtak, hogy ha a Biblia a vallás igazságainak az alapja, akkor annak minden betűje igaz és követendő. Tehát nem a vasárnapot, hanem a szombatot kell megünnepelelniök s egyebekben is a Bibliában található vallásos és társadalmi előírásokhoz kell alkalmazkodniök. Minthogy pedig ezek a vallásos és társadalmi előírások teljes részletességgel az ótestamentumban találhatóak meg, ezt forgatták legtöbbit, míg az újtestamentumról végül is teljesen megfeledkeztek. Ezzel szemben Dávid Ferenc végig azt hirdette: „a betű öl, a lélek az, ami megelevenít“, s a vasárnapot tarttatta meg híveivel, mint a mi Urunk Jézus Krisztusnak feltámadási napját, kit viszont nem tartott ugyan is-

tennek — lévén az Atya az egyetlen Isten, akit imádni keli —, de Isten szent lelkével minden valaha is élt embernél nagyobb mértékben teljes s így számunkra egyedül „Ut, Igazság és Élet“ követésre egyedül méltó „Istenfiá“-nak hirdetett, kihez hasonló „istenfiakká“ lenni minden hívőnek szent feladata. Ennek megfelelően a vallási és társadalmi előírásokat is Jézus és az apostolok tanításaiból vette Dávid Ferenc, épen, mint a többi keresztény felekezet.

Hogy aztán egyik szász történetíró mégis azt írja, hogy Dávid Ferenc „unitáriusból zsidóvá tért“, ennek oka lehet egyrészt a tájékozatlanság, lehet azonban az a jámbor szándék is, hogy Dávid Ferencet ezzel a megállapítással kisebbitse. A szászoknak ugyanis a vallási ellentéteken túl is érthető okuk volt Dávid Ferenc nem-szeretésére. Dávid Ferenc, mint lutheránus püspök, a szász és magyar hívekből álló lutheránus egyházat — melyben városi túlsúlyuk miatt mégis inkább a szászok domináltak, — elhagyta s mint az erdélyi reformátusok első püspöke, később pedig, mint unitárius püspök, a magyarság vezető szerepét biztosította. Székvárosában, Kolozsvártt, a magyarság vezető szerepét, nagy tekintélye és tehetsége révén, vallási téren, de társadalmi és politikai téren is oly mértékben valósította meg, — anélkül azonban, hogy erőszakot, vagy törvénytelen eszközöket vett volna igénybe, — hogy a szász vezető családok haragjukban elköltöztek a városból s Kolozsvárt törölték a hét szász város közül. A magyarság vezető szerepét Dávid Ferenc aztán Erdély más részeiben is iparkodott biztosítani, magyarul prédikált — a XVI-ik században! —, magyarul hitvitázott, magyarul adta ki prédikációit és híres teológiai műveit, sőt sokáig sikerrel is keesegtető mozgalmat indított, hogy Erdély különböző felekezetekhez tartozó magyarsága egy „magyar vallás“ keretei között egyesüljön. Nem rajta múlt, hogy ez a nagyhorderejű kísérlet végül is meghiúsult. Ismétlem hát, a szász történetírónak saját nemzetisége szempontjából jó oka volt arra, hogy Dávid Ferencet kisebbiteni igyekezzék ezzel az állítással: „unitáriusból zsidóvá tért“.

Egyháztörténeti adataink birtokában azonban teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy Dávid Ferenc sem „zsidóvá“ nem „tért“, sem a szombatos vallást nem alapította meg, hanem megmaradt unitáriusnak s unitárius hitéért halt vértanu halált Déva várában 1579. november közepe táján.

Szent-Iványi Sándor S. T. M.

AZ ELŐFIZETÉSI DÍJ ESEDEKES. Kérjük előfizetőinket, hogy felhívások bevétele nélkül küldjék be négy pengő előfizetési díjaikat. Kétszeresen az támogat. aki idejében és kérés nélkül küldi be előfizetési díjait.

Kézfogás.

A természet örök törvénye szerint, Kelet mindig vágyott Nyugatra, ahol új világok határvonalai bontakoznak ki a fölfedező lángelme izzó képzeletében. Amerre a nap lemegy, ott is élőlényeknek, titokzatos birodalmaknak kell lenniök, amelyek egykor vezető szerepet fognak játszani az emberiség történetében. A föld méhében rengeteg drága kincs. Az őserdők vadonában ritka állatfajok. A végeláthatatlan mezőkön buja tenyészlet. A primitív lakók szívében jámbor hit, lelkükben nyíltság, szemükben bátorság és karjaikban duzzadó őserő. Kolumbusz törékeny hajói azért keltek bizonytalan, veszedelmes útra, hogy — ha véletlenül is, — ezt az új világrészt föltárják a civilizáció számára... S lett a századok folyamán ebből az új földrészből mindnyájunk számára a Szabadság fellegvára.

A természet örök törvénye szerint, Nyugat mindig vágyott Keletre, ahol az ősiség tapogatózó vágya és reménye egykor virágzó birodalmak helyén — ha mindjárt tiszteletreméltó romok között is — álmatag hittel kereste-kutatta a régi Hazát, amelynek emlékei a hajnali sugártörésben át- meg átcsillannak egy-egy pillanatra, hogy azután a feledés tengerében nyomtalanul elmerüljenek.

Kelet: a mi multunk. *Nyugat:* a mi jövőnk. Az egyik az első ezerév. A másik — a következő ezeresztendő.

A magyar Glóbusz lakójának — ha élni és boldogulni akar — tudnia kell, hogy ez mindnyájunk számára kivétel nélkül mit jelent.

Jelenti a nagy *Kézfogást* a mult örökösei és a jövő várományosai között. És azt is, hogy ez a kézfogás életet, erőt, tisztességet, haladást és békeséges boldogulást teremt és biztosít mindenki számára e hon határai között.

A multnak nincs oka szégyenkezésre a Jövő tetemrehívása idején. A jelen kifosztottsága mellett is megvan a Nemzet kebelében gyökeredző, sői hagyományainkra támaszkodó szent hit és élő reménység, amelynek segítségével a mostani átmeneti korszaknak minden akadályát önmagunkban és az adott világhelyzetben leküzdhetjük s azon az Idő teljességében diadalmaskodhatunk.

Csak egy mákszemnyi Szeretet kell hozzá. Szeretet, amely a baráti karokat — Kelet és Nyugat lakóit — amint címképünkön is látható, kézfogásra bírja. Am ennek a kézfogásnak őszintének, igaznak kell lennie, mint ahogy csakugyan igaz és őszinte volt a mi szent viszonyunk a Channing hazájával és annak láthatatlan anyaszentegyházával.

Kézfogás volt, amikor egymással eleinte a tudósok nyelvén, latinul leveleztünk. Kéz-

fogás volt, amikor a magyar szabadság bujdosó prófétáját koronátlan király gyanánt üdvözölték. Kézfogás volt, amikor Észak és Dél halálos küzdelmeiben — a rabszolgaság eltörlésére, mi is segítséget nyújtottunk. Kézfogás volt, amikor hazánk fővárosában egy unitárius filia bölesőjénél vállalták a keresztanyai tisztet. Kézfogás volt, amikor a mult század nyolcvanas éveiben lelkesedéssel fogadták a mi ékesszóló követünket, a Richmond tanári szék megalapítása érdekében a kolozsvári theológián. És kézfogás volt, amikor papjaink és tanáraink kiadták a „*Tökéletes Íletet*“ magyar fordításban. És kézfogás a Szabadelvű Nemzetközi Vallásos Kongresszusok beindítása, amelyben mi is évtizedek óta tevékeny részt veszünk. És kézfogás az az áldozatkész gesztus, amellyel az összeomlás után önzetlenül mellénk álltak s iskoláink és gyülekezeteink anyagi és erkölcsi támogatását mesterileg megszervezték.

Ezt jelenti, és még sok mindent az a symbolikus kézfogás, amelyet mai címképünk megörökít. Pusztán véletlen, hogy az egyik fellet Józán vikáriusnak hívják, a másiknak a neve pedig Donald Harrington. Itt az ős Kelet találkozik a Nyugattal. Székely-magyar lélek az Ujvilág lelkével. És az örökkévaló, egy igaz Isten dicsőségére, az idvesség után vágyó lelkek — ime! — csakugyan — kezefognak.

J. M.

ESZMÉK VILÁGA

Levél Manchesterből.

Amikor az embert idegen környezetbe viszi sorsa, ahol minden egészen más, mint a régi környezetben — mások az emberek, életmódjuk, szokásaik, gondolkodásuk, vérmérsékletük, az általános emberi kérdésekben tanúsított magatartásuk — természetszerűleg igen élesen rajzolódik ki két világ közötti különbség. De e nagy különbségek közül az Unitárius Értesítő olvasóit talán az unitárius ember vallási magatartása érdekli legjobban.

Az embernek a vallás és az élet minden megnyilvánulása iránt tanúsított magatartása egy hosszú történelmi fejlődés, abban lefolyó események, természeti viszonyok stb. fizikai és lelki hatásának az eredménye. Mert az unitárius jelző nemcsak a vallásos szertartásokon való részvételt jelenti, hanem az élet minden körülménye között tanúsított magatartást tartalmazza. S hogyha összehasonlítjuk a magyar és angol unitárius embert, természetesen egészen más jellegzetes vonásokat találunk mindkettőnél, amennyiben az említett hatások is különbözők.

Ezek között talán a történelmi fejlődésnek van elhatározó fontossága. Általában elmondható, hogy Albion lakói — leszámítva néhány viharos korszakot — helyzeti előnyüknél fogva függetleníthették magukat a kontinensen folyó állandó vihartól s biztosíthatták maguk számára a békés munkát, az állandó technikai és szellemi fejlődést. Éppen ezért nem nézzük esodálattal ezt az óriási felhalmozott kultúrát, mert érthető. Viszont a mi sorsunkat nem mi magunk intéztük. Életünk mindig a népek csatájában folyt le s mintegy ütköző pontja volt az állandóan összeesapó történelmi erőknek. Egy-egy nyugodt korszak talán csak azért volt, hogy újabb csatára készítsük fegyvereinket. Népvándorlás, belső viszály, Mohács, vallási türelmetlenség, gályarabság, állandó védelemre készülés, török iga, Habsburg-politika mindent hozott, csak nyugodt kulturális és szellemi fejlődést nem.

Az általános tapasztalat azt mutatja, hogy a gyors ütemben elmechanizálódó élet a hívek vallásosságának a rovására megy, amennyiben a technikai és lelki fejlődés, sajnos, nem tart lépést egymással. Viszont, hogyha megfelelő lelkiség nélkül is meg akarjuk tartani a vallás régi színét, külsőségessé válik. Az angol unitáriusoknak óriási vallási kultúrájuk és értékeik vannak, de most az a látszat, hogy istentiszteleteiken a művészi elem túlságosan nagy szerepet játszik, természetesen a bensőségesség rovására.

Az kétségtelen, hogy az angol unitárius ember bizonyos szellemi magaslaton szemléli és éli a dolgokat és történéseket, aminthogy a független jólét megengedi az emelkedettebb és függetlenebb látást, viszont ez nem fokozza mindig a vallásosságot. Emberi gyarlóságunkból kifolyólag mindig a nagy élmények, megrázó, vagy örömteljes élmények váltják ki belőlünk a legnagyobb hitet. Az angol ember pedig nem szereti a nagy lelki élményeket; a végtelen kiegyensúlyozottság, derült látás és víg kedély jellemzi őt s természetesen kerüli a megrázó élményeket s életét is ennek megfelelően rendezi be.

A másik igen elhatározó tényező az angol vallásos lélek kialakulására, hogy az ő „unitarizmus“ fogalma vallási és szociális tartalmú, tehát nem velejárója a faji érzés. Vallása és fajisága két különböző fogalom, más a tartalma, mások a törvényei. Más a faji és más a vallási öntudat.

Hogyha e néhány kiragadott vonás alapján összehasonlítjuk a magyar unitarizmussal, megláthatjuk a különbséget, nem a külsőségekben, mint pl. az istentisztelet rendje, vagy a templom berendezése, vagy gyülekezeteik önálló szervezete, hanem a lényegesebb vonásokban. Bár az unitarizmus a lélek mélyén hitelveiben ugyanaz itt is és ott is, legfennebb mint a mitologiai Janus Isten arca: egyik mo-

solygó, a másik síró. De megnyilvánulásában és magatartásában olyan, mint ugyanazon édesanyának két gyermeke.

Az angol unitarizmust szemlélve az a sejtésünk, minthogyha nem jellemezné az a történelmi öntudat, mint a mienket, talán inkább a jelenben él s a történelem valósága akkor érint és gondolkodtat el, amikor egy pompásan berendezett hatalmas elnéptelenedett templomot lát az ember, melyekből a modern kor népvándorlása messze vitte a híveket. Viszont a magyar unitarizmus főként a történelem és a történelmi öntudat jegyében alakult és fejlődött. Mi sohasem szemléltük az életet s annak sokarcú eseményeit akadémikus magasságokból, hanem közvetlenül, veritékes élményvalóságokon keresztül éltük a valóságot s közvetlenül éltük át Istennek sokszor próbáló, sokszor áldó gondviselését s lelkünk széles skáláján hullámzó érzések hevében igyekeztünk magunkká élni Istent.

Gyülekezeteink lelki és szellemi világára s az élet minden körülménye között elfoglalt magatartására az egyháznak és az egyházi nevelésnek van legnagyobb hatása. De a nevelés nemcsak vallási síkban jelent értéket, hanem faji szempontból is. Éppen ezért az unitárius ember vallásos magatartása nemcsak erre a fogalomkörre vonatkozik, hanem jelenti azt is, hogy az illető unitarizmusán keresztül akarja magyarságát megélni és, hogy faji szempontból is érzi az unitárius összetartásnak, az imádságnak, a közös éneklésnek, az áldozatnak jelentőségét. E fogalomnak ilyen kettős-ségét még megtaláljuk az angol unitarizmusban, de a mienk meggyökereztetéséhez és mélyebb megéléséhez kényszerítő valóságként járul: „A nagy világon e kívül nincsen számodra hely!“

Benedek Gyula.

MAI KÉRDÉSEK

Téli konferencia.

Az Unitárius Konferenciás Tábor téli konferenciáját február 5—8. napjain tartotta nagyszámú közönség jelenlétében. A konferencia a Misszió Ház templomában tartott Istentisztelettel vette kezdetét. Bartók Géza polgárdi lelkész szívből fakadó imája után arról a nemes egybekapcsolódásról beszélt, mely a magyar és unitárius lelket eggyé teszi úgy, hogy szét se lehet választani. Ezt a szónok abban látja, hogy a mi hitünk Erdély szülőtte és rányomta keresztény vallásunkra a nemzeti bélyeget és az anyaföld áldásdús szellemét. Szent-Iványi Sándor áhitata után Józán Miklós püspöki vikárius elnöki megnyitójában megemlékezett dr. Iván Lászlóról, a konferencia boldog emlékü vezetőjéről, ismertette az ő áldástel-

jes munkásságát. Szent-Iványi Sándor teológiai tanár „Mi az unitarizmus“ címen tartott előadást, amelyben azt fejtegette, hogy van egyházunk, vannak hitelveink de mégse ez jellemzi az unitarizmust, hanem a fejlődés és haladás, Isten megismerésének örök vágya és a türelmesség. Józán Miklós püspöki vikárius áhítata után dr. Veress Gábor, az Ibusz. vezérigazgatója „Unitárius öntudat, magyar öntudat“ címen tartott előadást, amelyben megmagyarázta, hogy az öntudat egészséges kifejlődéséhez szükséges a sorsközösség és az ösztartozás érzete, érezze a nemzet azt, hogy hivatása és kötelessége van a földön. Hasonlóképpen minden unitárius ember kell, hogy érezze a sorsközösséget és Isten által adott hivatását, ezért teljesítse kötelességét híven, önbizalommal. Dr. Csiki Gábor missziói lelkész áhítata után dr. Gelei József szegedi egyetemi professzor „A fejlődés-gondolat és unitárius vallásunk“ címen tartott előadást s a természettudomány alapján hirdette, hogy a kötelesség teljesítése legyen életünk vezérfonala minden téren. A fizikai világ anyagegysége az Isten egységére vezet a gondolkodó lelket és amint a test az öröklés révén csak hajlamot örököl egyes betegségekre, amelyek nem okvetlenül szükségesek, hogy kifejlődjenek, épúgy a lelki betegségekre is csak hajlamot örököl, a szülők révén a gyermek, de nem bünt, tehát ártatlannak születik a gyermek. Amint az ember, ha bajból felgyógyul, már nem a betegséget érzi, hanem a felgyógyulás, a megszabadulás örömét, épúgy kívánatos, hogy a gyarló emberi lélek is felemeltesse az Istentisztelet rendjén.

Az egyes előadásokat vita fejezte be s a vita során merült fel az a gondolat, hogy az Unitárius Élet mozgalmát kellene elmélyíteni. Az utolsó napi előadás után tea-estét tartottunk, amelyet dr. vitéz Nyiredy Gézané és Ferencz Józsefné vezetése mellett nőtagjaink rendeztek. Azzal az érzéssel zártuk be idei konferenciánkat, hogy jó munkát végeztünk. Ez az érzés erősít bennünket a további küzdelemre, hogy hasonló eredménnyel rendezhessük meg nyári konferenciánkat Magyarán a Szentábrahámi pihenőn.

Ujváry László.

KÖNYVEK

Az unitárius hit ereje.

„Unitárius Közlöny“ e. erdélyi laptárunk februári számából vesszük át Barabás István lelképásztor: „A dunapataji unitárius egyházközség“ e. munkáját ismertető alábbi közleményt:

Bátran adhatnók ezt a címet annak a tömör és kifejező stílusban 74 oldalon megírt könyvnek, melyet Barabás István budapesti lelkész a dunapataji unitárius egyházközség megalakulásáról írt. Olyan ez a könyv, mint amely az élet, a fejlődő, hittelteljes élet való-

ságát írja le. Egyetlen sorában sem túloz és mégis olyan szép, mint egy igazi költemény. Mi is történt Dunapatajon? Ezelőtt három évvel mintegy 28-an áttértek az unitárius egyházba. Azután többen követték, de az ellenintézkedéseket megtették az elhagyott egyház hívei. Amint az apostoli buzgóságtól megáldott lelkes unitárius nő, Dr. Kendecsy Pálné írja: „Bujkálva, kigúnyolva, minden eszközzel üldözöbe véve, Krisztustagadók, pogányok voltunk; de, ha le is szedtek rólunk mindent, lelkünkben nem tudtak elrabolni semmit; a hit csillaga erős nappá lett üldözött sorsunk beborult egén s mindennapi erősségünk lett a Zsoltár szava: „Szívemet hozzád emelem és benned bízom Uram!“ Isten kitárta országának kapuját, hogy utat találjon hozzá az ének. Ő tudta csak, hányszor hangzott, hol elkeseredetten, hol csüggedten, hol bizakodva de mindig hangzott! Nem vesztett el minket az Ur, mert nagy erővel hívtuk, hanem elvezetett Jerikó falai alá, melyet nekünk ígért, ha lesz bennünk erős hit és erős bizalom.“ És az erős hit nem lankadott meg. Tettekben mutatkozott a hit ereje. Varga József és neje Sulyok Juliánna temetőhelyet adományoz a kis gyülekezetnek. A dunapataji híveink azonban nemcsak a halálra gondolnak, hanem az életre is. Állandó telekről gondoskodnak, templomot, tornyot, gyűléstermet építenek és harangot öntetnek. Ebben a nagy munkában mindenki kivette a részét, de mégis legtöbbet Dr. Kendecsy Pál orvos és neje Sidó Róza áldoztak. Ugyanazt a szerepet töltötték be Dunapatajon, mint boldogult Kovács József és neje a hódmezővásárhelyi egyházközség megalapításában és fölvirágoztatásában. A harmadik jókedvű adakozó az egyházközségben Bogárdi István és felesége K. Papp Juliánna. Az ő adományából szerezték be azt a harangot, amely a Duna és Tisza között a legelső unitárius harang. A könyvecske apránként elmondja, mint vettek telket, hogyan tervezték és építették fel a templomot, tornyot és gyülekezeti házat, hogyan tartják az Istentiszteleteket. Végül pedig az adakozók névsorát olvassuk, melyből meggyőződünk, hogy az áldozatkészség még nem halt ki a szívekből!

Terünk nem engedi, hogy részletesebben ismertessük a dunapataji egyházközség szív-reható történetét. A kis könyvből sokkal többet kell kiolvasni, mint ami oda le van írva. A dunapataji történet hősi tett. A hit hősiségének cselekedete. Áldott legyen az Isten, aki erre a dunapatajiakat megsegítette. Áldottak legyenek a lelkek, a kezek, melyek Isten akaratának engedelmeskedtek.

Benczédi Pál.

ÉVKÖNYVÜNK szétküldését megkezdtük. Megküldjük minden előfizetőnknek, aki előfizetési díját a múlt esztendőre rendezte. Rajtunk kívülálló okok miatt csak most tudjuk az évkönyvet szétküldeni.

Szeretetvendégség.

A X. ker. szórvány f. év február hó 2-án d. u. 5 órai kezdettel tartotta meg 4-ik műsoros szeretetvendégségét, baráti találkozóját a „Törekvés Dal- és Önképző Segély Egylet“ helyiségeiben, X., Kőbányai-út 30.

A szépen sikerült est műsorát a „Szívemet hozád emelem“ gyülekezeti énekkel Józán Miklós vikárius üdvözlőszavaival és közös imával nyitottuk meg.

Fekete József testvérünk mutatkozott be két szép szavalattal: „Mi nem feledhetünk“ Szatmári I. és „Visszajönnek“ Dr. Tarcai Gizellától. H. Keltsha Nándor hegedűművész két egyházi hegedűszóval gyönyörködtetett olyan előadásban, amely mindennél méltóbb volt a szeretetvendégség áhítatos hangulatához, Sztojanovits Jenő és Benjamin Thúr-tól.

Szent-Iványi Sándor lelkész tartott ünnepi beszédet az „unitarizmusról“, b. Bodóczy József egy. hallgató testvérünk hazafias szavalattal mutatkozott be: „Magyar Miatyánk“ Kiss Menyhértől. Berei Mária leánytestvérünk kellemes altján szólalt meg Giordani „Caromioben“-je és „Szeretlek Isten“ egyházi dallam. Bodai Miklós előadóművész Dani bá tréfáival és saját szerzeményével méltó befejezést adott műsorunk művészi számainak.

Dr. Csiki Gábor missziói ig. lelkész, mint házigazda zárószavaival, közös imával és „Te benned bízunk eleitől fogva“ gyülekezeti énekkel fejeztük be. A zenéi kíséretet misszió házunk kántora látta el.

Szeretettel láttuk körünkben egyházunk világi vezetői közül: Kelemen Béla rendőrfőkapitány h. egyházi gondnokunkat, egyházi részről: Józán Miklós püspöki vikárius, Dr. Csiki Gábor missziói ig. lelkész, Szent-Iványi Sándor és Ferencz József lelkészeket. Unitárius Nőszövetségünk részéről: Barabás Istyánné és Ferencz Józsefné tiszteletes asszonyainkat. Pestszentlőrinci leányegyházközségtől: Székely Domonkos gondnokot.

Háziasszonyaink voltak: Bodóczy Sándorné, Mán Józsefné, Dudka Mihályné, Albert Jánosné, özv. Mózes Péterné, Sepssy Jánosné, Kacir Sándorné, Harangozó Józsefné, Kiss M. Tamásné, Fodor Árpádné, Mátka Lajosné, Szimonidesz Gyuláné, özv. Héjjas Sándorné, Babicsák Zoltánné, Németh Andrásné, Torday Tiborné, Dr. Bartalis Ákosné, Marosán Mihályné, Osváth Istyánné, Fekete Antalné, Hegedüs Szilárdné, özv. Molnos Józsefné, Kozma Mihályné, Ivanics Sándorné, Bogdán Gáborné, özv. Rend Domonkosné, özv. Gálfalvi Lajosné, Izsák Zsigmondné.

Adományt küldöttek: Orbán János keksz, Szabó Ferenéné tészta, cukor, özv. Dudok Mártonné citrom, Ivánka Sándorné 1.— P, Tunyogi Jánosné 2.— P, Sipos Gábor 1.— P, Pethő Ist-

vánné 2.— P, Ferencz Józsefné tészta, cukor, N. N. 1.— P, Király György 1.— P, Józán Miklós 2.— P, Kelemen Béla 2.— P, Dr. Csiki Gábor 2.— P, Péterffy Gyula 1.— P, Dr. Tóth György 5.— P, Dimény Lajos 2.— P. Pénztárunknál felülfizettek: özv. Lukácsné 1.40 P, Nagy Sándor —.40 P, Babicsákné —.60 P, Hegedüs Szilárd 2.— P, Barabás Istyánné 1.40 P, N. N. 4.40 P, N. N. 1.— P. Háziasszonyaink közül pénzt adományoztak: Bogdán Gáborné 3.— P, Rend Domonkosné 3.— P, Torday Tiborné 1.40 P, Izsák Zsigmondné 2.— P.

Munkatársaim voltak: Mán József, Mán Géza, Hegedüs Sándor, Sebestyén István.

Szeretetvendégség bevétele: Jegyekből 81.— P. Felülfizetés 28.60 P. Tiszteletjegy 14.— P. Ruhatár 12.89 P. Torta és tészta ismétl. 26.76 P. Visszaváltás cukor, citrom, tea 4.83 P. Összesen: 168.08 P. Kiadás: Tiszteletdíj 25.— P. Harmonium kölcsönzés 22.— P. Rádió, gramofon, gr. lemez 11.64 P. Torta 4.— P. Tea, fenyő, hóvirág, papírszalvéta, számfüzet, gombostű, abrosz száll., meghívóküldés, vill. költség, takarítás, 10 drb. levél, borra való és egyéb 18.16 P. 2 kg. keksz 3.04 P. Összesen: 83.84 P.

Tehát tiszta jövedelem: 84.24 P, azaz nyolcvannégy pengő és 24 fillér. Hálás köszönettel emlékezem meg művészeinkről és szereplőinkről, kik méltó keretet adtak annak a lelki összhangnak, amely ez alkalommal is egybegyűjtött bennünket. Köszönetemet fejezem ki a „Törekvés“ elnökségének a terem átengedéséért és jóindulatú pártfogásáért. Köszönetemet fejezem ki háziasszonyainknak, leányainknak, barátainknak és közvetlen munkatársaimnak, kik ezen est rendezésében odaadó lélekkel támogattak, segítettek. Köszönetemet fejezem ki továbbá az egész unitárius közösségnek.

Midőn e beszámolómat befejezem, engedjétek meg, hogy a mi szeretett néhai gondnokunk, — édes atyám — legutolsó beszámolójának zárószavaival búcsúzzam.

„A bibliára mutatva kérlek benneteket, te gyünk bizonyoságot a jövőben is a székely unitárius lélek minden akadályt legyőző meg nem hátráló, munkában el nem fáradó, bátran hitvalló erejéről.

Hitet, bizakodást merítsünk a közös munkából, álljunk egymás mellett minden megpróbáltatásban, tenni akaró áldozatos kézzel, hogy alázatos lélekkel borulhassunk Krisztus keresztfájára és ott megnyugodjunk.“

Az Ő lelke és fáradhatatlan munkája legyen példa mindnyájunk számára.

Isten legyen és maradjon velünk.

Bodóczy Sándor
szórvány gondnok.

DÁVID FERENC EGYLETÜNK legközelebbi gyűlését február hó 23-án, csütörtökön d. u. 6 órai kezdettel tartja. Dr. Kovács Sándor evangélikus püspök: „Nemzetek multja, — nemzetek jövője“ címen tart előadást.

RÁDIÓ KÖZVETÍTETTE Istentiszteletünket febr. 12-én. Beszédében Józán Miklós püspöki vikárius megemlékezett arról, hogy ebben a hónapban van tíz éve annak, hogy a rádió magyar unitárius Istentiszteleteket is közvetít. A legközelebbi közvetítés március hó 19-én d. e. 9 órakor történik, Koháry-utcai templomunkból. A szolgálatot: Józán Miklós püspöki vikárius végzi.

KELEMEN BÉLA egyházi tanácsos, budapesti egyházközségi vagyongazdálkodó gondnokunkat, Magyarország Kormányzója m. kir. főkapitányhelyettesi címmel tüntette ki. Örömmel gratulálunk, mert tudjuk, hogy munkában eltöltött hosszú esztendőik fáradságát jutalmazza ez a jól megérdemelt kitüntetés. Kívánjuk, hogy állami hivatalában épen úgy, mint egyházi életünkben még hosszú esztendőikön keresztül folytassa példátmutató, templomot és gyűlést egyforma szeretettel látogató tevékenységét, mindnyájunk örömeire.

GVIDO BÉLA csepeli szórványunk buzgó tagja, lapunk munkatársát miniszterelnökségi sajtóelőadóvá nevezte ki a m. kir. miniszterelnök.

BIRÓ LAJOS és Harmatta Ilona unitárius házasságából egy kis fiú született, aki a keresztségben a Lajos nevet kapja.

BÖJTI ÁHÍTATOKAT tartunk V., Koháry-u. 4. sz. alatti templomunkban, d. u. 6 órakor, Husvétot megelőző böjti vasárnapokon. Az áhítatsorozat február hó 26-án kezdődik.

A HELTAI GÁSPÁR BIBLIAKÖR folytatva biblia óráit, január 19-én a betegen fekvő Szent-Iványi Sándor teológiai tanár helyett Józán Miklós püspöki vikárius az imádkozásról és alamizsnálkodásról beszélt és február 9-én újból Szent-Iványi Sándor teológiai tanár beszélt Istenről, a mi Atyánkról. A legközelebbi bibliaórák február 16-án és március 2-án és 16-án lesznek Koháry-u. 2-4. II. emeleten levő lelkészi irodában. Mindenkit szívesen látunk.

JÓZÁN MIKLÓS püspöki vikárius résztvett a felsőházban a honvédelmi törvényjavaslat vitájában. Értékes felszólalását a felsőház tagjai és a napisajtó is melegen méltatta.

AZ UNITÁRIUS NŐSZÖVETSÉGBEN Szent-Iványi Sándor teológiai tanár által megkezdett, de betegsége miatt megszakított gyermek-lélektani előadásokat február 20-án és március 6-án tovább folytatja, hétfői napokon este 6 órakor a Koháry-u. 2-4., az I. emeleten levő tanácsteremben, a Nőszövetség kötőke délutánjának keretében. Nemesak a hölgyeket, de a férfiakat is szívesen látjuk.

AZ UNITÁRIUSOK BÁLJÁT a Brassai Egyesület a gr. Károlyi palotában (VIII., Múzeum-u. 17.) február hó 25-én, szombaton tartja meg.

ABRUDBÁNYAI ÖDÖN KÖLTEMÉNYE. Erdélyben az unitáriusok között igen jó hangzású volt székely kiejtéssel a Rédiger név. Rédiger Géza — a szabédi híres unitárius pap — a maga idejében jónevű költő is volt. És kiváló családapa, sok gyermekkel megáldva. Most az egyik sarj: Rédiger Ödön pécsi gyógyszerész a családi előnevet vette föl családnévnek, ma: Abrudbányai Ödön. A költő-pap fia most egy költeménnyel lépett a nyilvánosság elé: Kárpáti dal. Zenéjét szerzte: Kutor Ferenc, Pécs. 1939. A szerzők kiadása. A dunántúli reformáció egyik gócpontján: Pécsen élő kedves afiának a lendületes költeményhez gratulálunk és a továbbiakban — a komponistával egyetemben — sok sikert kívánunk. Csak két sort idézünk:

Halld meg világ! Igazság, jog velünk,
Kárpát nélkül rongy az életünk.

ÁLTALÁNOS LÉLEKTANI előadásait Szent-Iványi Sándor volt teológiai tanár március hó 9-én kezdi meg a *keresztény hívő lélektana* címen foglalkozva a keresztény hívő vallásossága kifejtésének módjairól, lélektani alapon és hogy mennyiben jöhet a mai lélektan a vallásos lélek megnyilvánulásának segítségére. Ezekre az előadásokra, melyek este 7 órakor lesznek a Koháry-utca 2-4. II. emeleti lelkészi irodában, mindenkit szívesen látunk.

GÖNCZY ÁRPÁD egri bőrkereskedő atyánkfia jóvoltából az idei tél folyamán is 28 iskolás gyermeknek tudott az Unitárius Misszió Ház egy-egy pár cipőt csináltatni. Az elkészítés munkáját unitárius cipésmestereink végezték, akiknek ezen címen 194.50 P-t fizetett ki a Misszió Ház. A hit őszinteségét a jó cselekedet bizonyítja. Köszönet a jószívű adakozónak.

A KERESZTÉNY MAGVETŐ hetvenesztendő munkásságát ismertette Ferencz József, a budapesti „Esti Ujság“ 1939. január hó 8-án megjelent számában közölt tanulmányában.

AZ EGRI PROTESTÁNSOK ÜNNEPE. Január 29-én szép ünnepe volt ismét az egri protestánsoknak, sőt a katolikusoknak is és sokaknak. Ezen a napon ugyanis a katolikusok közül is sokan eljöttek a református templomba, hogy részt vegyenek az Istentiszteleten, melyet ez alkalommal Dr. Csiki Gábor unitárius lelkész tartott. A közös Istentisztelet áhítatában elmosódott közöttünk minden felekezeti ellentét és csak egyet éreztünk, jobban, mint valaha, azt, hogy mindnyájan Isten gyermekei vagyunk és magyarok vagyunk, akiknek egy a mi örömünk, egy a mi fájdalmunk, együtt állunk vagy bukunk a nagy idők viharában. Ez az érzésünk még fokozódott az est folyamán, amikor szeretetvendégség keretében „Lelki egység“ címen tartott előadást városunk kedves vendége. A magyar nemzeti egység kiépítése céljából ilyen Istentiszteleteket és társadalmi ünnepeket kellene minél többet tartani mindenütt, ahol magyarok élnek.

Egri református.

AZ UNITÁRIUS MISSZIÓ HÁZ templomában február hó 19-én Bartók Géza lelkész végzi a szolgálatot.

AZ UNITÁRIUS IRODALMI TÁRSASÁG felkérésére dr. Tóth György kir. kuriai bíró megalkítja a Keresztény Magvető baráti körét, melynek célja a folyóirat szellemi erejének fokozása, támogatása. Az első összejövetelt e hó folyamán tartjuk.

VIDÉK

A HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI unitárius gyermekek karácsonyfa ünnepét december 21-én délután tartották meg a volt iskolateremben. A színpadon karácsonyfa állott, mely mellett két oldalon két lány fehér ruhában köszöntőt mondott és imádkozott. Utánuk a lelkész a karácsonyfa mellett felolvasta a Lukács evangéliumából a Jézus Urunk születése történetét, mialatt a karácsonyfa tetején harangjáték-szerű csengők csengtek halgan... Utánuk két színdarab került színre. A gimnázisták a „Rákóczi lobogója“ című darabot, a polgáristák és elemisták „Melyiket a kilenc közül“ címűt adták elő oly nagy sikerrel, hogy a közönség sokszor megszakította a darabot tapsaival. Kétszólamú énekkar is szerepelt, meg szavatok, párbeszéd. A végén következett a csomagkiosztás. 130 darab csomagot osztottak ki, mindenikben két darab nagy lekváros kifli, cukorkák, Szent János kenyér és egyéb karácsonyi édességek, amelyek mind a hívek által adott természetbeni adományokból és pénzadományokból kerültek ki. A legvégén pedig minden jelenlevő egy csésze meleg teát kapott süteménnyel — ingyen. Ez is a karácsonyi jóságból telt ki. Isten áldja meg a jószívű adakozókat.

DUNAPATAJON az unitárius gyülekezetnek nagy öröme van, mert templomával egyidőben megépített gyülekezeti termét és a lelkészi lakásnak és irodának szolgáló szobáját sikerült végre berendeznie. Karácsony előtt már készen volt minden, a papi szobában kényelmes szép bútorok állanak, melynek berendezését szokott gondossággal *Barabás* Istvánné tiszteletes asszony válogatta össze, a gyülekezeti teremben pedig ötven szék és tíz asztal várja a szeretetvendégséget s az egyéb alkalmakat, amikor hála Istennek a terem már-már szűknek bizonyult. Az anyagiakat a berendezéshez *Barabás* István lelkipásztor teremtette elő, aki nem szünik meg, hogy gondoskodását és szeretetét kis gyülekezete irányában mindig kimutassa. Örömlükre szolgál az is, hogy a kis gyülekezet egyre a gyarapodás útján van, s az új áttérők között a gyermekes családok fogják fennmaradásukat a jövőben is biztosítani. Karácsonyfaünnepélyüket karácsony előtti napon rendezték meg, ahol a gyülekezet minden egyes iskolás és ennél is kisebb gyermek tagja egy-egy pár cipőt és szép új ruhát kapott. *Dr. Kendecsy Pálné* áldozatkésztségét és buzgóságát a gyüleke-

zet többi asszony tagjai is megértették s saját kezükkel varrták meg a ruhákat, melyek a kicsinyeknek határtalan örömet szereztek. Isten áldása legyen mindazokon, akik karácsonyt valóban a szeretet ünnepévé varázsolták. *Harrington Donald* amerikai unitárius lelkész a *Dávid Ferenc* Egylet vándorgyűlése rendezésében jan. 15-én a templomban előadást tartott. A vándorgyűlés műsorán *Ferencz József* és *Gálna Sándor* lelkészek, *dr. Kendecsy Pál* főgondnok és *Berei Mária* szerepeltek. A vándorgyűlés szép és emlékezetes ünnepélye a dunapataji híveknek.

PESTSZENTLŐRINCEN az iskolás gyermekek karácsonyfaünnepélyét az idén is megrendezték. Az ünnepélyen jelen volt *dr. Csiki Gábor* lelkész és *Pethő* Istvánné tiszteletes asszony, s szépszájú közönség, akik gyönyörködtek a gyermekesereg örömeiben. A verseket a csoport legnagyobb középiskolás tagja, *Ferenczy Magda* tanított szilveszteri ünnepélyt rendeztek.

KISPESTEN az iskolában a gyermekek számára dec. 21-én rendezte meg a karácsonyfa ünnepélyt *Péterfy Gyula* bácsi, aki szokott önfeláldozásával és lelkesedésével ismét örömet szerzett kicsiny híveinknek. A gyermekek öröme annál nagyobb volt, mert karácsonyfaünnepélyükön megjelent *Harrington Donald* amerikai unitárius lelkész, akinek üdvözlő szavait *Ferencz József* lelkész tolmácsolta. *Bodor János* tanuló pedig kérészetlen szavakkal üdvözölte a vendéget, aki a szavatok, az énekszámok és az égő karácsonyfa világossága mellől kellemes hangulatot vitt el magával.

PESTSZENTERZSÉBETEN a karácsonyi Istentiszteletet követte a karácsonyfaünnepély, ahol a gyermekek szavataikkal örvendeztették meg azokat, akik a karácsonyfát állították. A szép ünnepély előkészítése a szórvány két fiatal leánytagjának: *Fazakas Irén* és *Ihász Magda* munkája, akik a presbiter komolyságával és buzgóságával végzik feladatukat a gyülekezet összetartásában is. A nőszövetségi szeretetesomagokat *Ferencz Józsefné* tiszteletes asszonnyal együtt osztották szét a gyermekek között.

ERDÉLY

A MÉSZKŐI unitárius egyházközség hívei példaadó áldozatkésztséggel új harangot vásároltak. Ez az egyházközség, amelyik az utóbbi tíz év alatt templomot, iskolát, papiházat épített, annyit alkotott és áldozott, újra megmutatta, hogy fáradhatatlan és kimeríthetetlen. Hívei szinte napok alatt adták össze a harang árát kitevő 40.000 lejt. Minthogyha e lelkes áldozathozatalnak épen olyan lelkes, megértő jutalmazása lett volna az a fel-emelő és bensőséges harangszentelési ünnepség, amelyen egyházunk vezetősége is megjelent. De lehet, hogy még ennél is tartósabb jutalom az a lelki béke és boldogság, mely minden jó eselekedtet követni szokott.

HIVATALOS RÉSZ

Szám: 82—1939.

MEGHIVÓ.

A budapesti unitárius egyházközség
Kebli Tanácsa 13-án (hétfőn) d. u. fél 6 óra-
kor a Tanácsteremben

ÉVNEGYEDI RENDES ÜLÉST

tart, melyre a Tanács tagjait szeretettel meg-
hívjuk.

Budapest, 1939. febr. 15.

Dr. Kozma Jenő s. k.
gondnok.

Józan Miklós s. k.
lelkész-elnök.

Tárgysorozat: 1. Ima, bibliaolvasás. 2. Elnöki megnyitó. 3. Jegyzőkönyvhitelesítők kiküldése. 4. Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 5. Zárszámadás az 1938. évről. 6. Fenn- tartási Alap. 7. Batthyány Alap és örökala- pítvány. 8. Koháry-utcai Ház és Szövetség- utcai Ház számadása. 9. Kebli Tanács egy- harmadának kisorsolása — előkészítés a köz- gyűlés elé. 10. Barabás István lemondása a vallástanítói bizottság elnökségéről. 11. Idő- közben érkező ügyek. 12. Indítványok (írás- ban — előre!)

NB! Nevelésügyi Bizottság: III. 6. (hét- fő) d. u. fél 6. Gazdasági Bizottság: III. 8. (szerda) d. u. fél 6.

Évi rendes közgyűlésünket a zárszám- adás jóváhagyása végett etc. 1939. március 26-án (vasárnap) d. e. 10 órára fogjuk egybe- hívni. Addig is mindenki a házi naptárában jegyezze elő a fenti dátumokat.

LELKÉSZI NYUGDIJALAPRA 1939. január hó folyamán a következő kegyes adományok folytak be egyes buzgó atyánkfiai részéről: Bor- sosné Wendler Irma 20 P, Ágoston Jenő 16 P, Mátéffy Domokos 11 P, dr. Mikó Ferenc és Häut- ler György 10—10 P, Nagy Istvánné 7 P, Orbán Nagy János 6 P, Hackler Arthur 5 P, dr. Szeme- rédy Sándor 4 P, Uzoni János 3 P, Székely Fe- renc 2 P, Kiss Mózes és B. Páll Mária 1—1 P. Összesen: 96 pengő. Ami igen szép eredmény.

Fogadják a nemesszívű adakozók egyházunk hálás köszönétét. Példájuk szolgáljon buzdításul másoknak is. És pedig — országszerte!

Hitrokoni szíves üdvözlettel:

Budapest, 1939. február 6.

Józan Miklós
püspöki vikárius.

KISPESTI UNITÁRIUS KÖRZETBEN a „Szegénygondozás Adománygyűjtő“ könyvecské- ben a következő adományok gyűltek be: Reiner Lajosné 17 P, Péterfy Gy.-né 12 P, Bodor János, Barabás Ferenc, Dr. Péterfy Gy. 6—6 P, Ürmössy I. 5.50 P, Novothny E.-né 4.50 P, Kohajda I.-né 3.60 P, Dr. Szabó István 3.50 P, Benczédi Dániel 3 P,

Kovács József, Bertalan Albert 2.80 P, Kocsis Jó- zsefné, Elekes Balázs, Dénes Ferenc, Fekete La- josné, Gáspár Mihály, Sipos Domokos 2.40—2.40 P, Pál Mihály 2.20 P, Tóth Pálné, Dévavári Erzsébet 2—2 P, Damó Sándorné 1.80 P, Hidegheti P.-né 1.70 P, Sallai György 1.60 P, v. Szőke Lajos 1.50 P, Pásztor Istvánné 1.40 P, Elekes Gábor, Derzsy Árpádné, Patakfalvi L.-né 1.20 P, Cserny I.-né —.80 f, Linhardt A.-né —.60 f, Klotski I.-né, Far- kas K.-né, Bogáthy I.-né —.50—50 f, Szent-Ivá- nyi Gy., Hidegheti I.-né, Zsidi I.-né 40—40 fillért. Természetbeni adományok, élelmiszer, ruha: Der- zsy Á.-né, Papp I.-né, Patakfalvi L.-né, Novotny E.-né, Kovács I.-né. Hálás köszönet a szívből jövő adományokért. Isten fizesse meg!

A BÖLÖNI FARKAS SÁNDOR EGYESÜ- LET február 19-én, vasárnap d. e. 10 órai kezdet- tel fontos ügyben választmányi ülést tart. Birta- lan Lajos, elnök.

A karácsonyi akció elszámolása.

Az Unitárius Nőszövetségnek a karácsonyi ak- ció elszámolása kapcsán néhány szava lenne az Unitárius Értesítő lapján keresztül az unitárius társadalomhoz.

Szövetségünknek legkedvesebb, a testvéri együvértartozást legjobban ápoló munkája: a ka- rácssonyi akció.

A karácsonyt megelőző héttől kezdve megin- dulnak az adományok, válaszul a Nőszövetség ilyen irányú megkeresésére, vagy attól függet- lenül.

Az akció vezetőinek nagy öröm az adományok átvétele. Némely adományt valóban csak megha- tott lélekkel lehet átvenni, annyi melegség, annyi testvéri együttérzés sugárzik belőlük. Nem lehet megilletődés nélkül, csak egyszerűen tudomásul venni, hogy magas közfunkcionáriusok súlyos esomagszámba menő adományokat hoznak szemé- lyesen, dokumentálva a legnemesebb testvérisé- get a „Mester“ értelmezése szerint. Nem lehet kö- zömbös szívvel elkönyvelni a kisebb-nagyobb ado- mányokat olyan testvéreinktől, kik valamikor se- gítettjei voltak a Nőszövetségnek. Ezek az ado- mányok kétszeresen kedvesek, mert hálából fa- kadnak és így zálogai a jövőnek.

De esonkák és az őszinteség híjával valók lennének ezek a sorok, ha nem emlékeznénk meg a szomorúságról, mely elfogta az akció vezetőit, látva, hogy a nyilvántartásból sok olyan név hiányzik, melyeknek meggyőződésünk szerint, nem lenne szabad hiányozni. Nem csak azért, mert az akció megrövidül velük, hanem, mert ez a távolmaradás azt a szomorú tényét látszik bizo- nyítani, hogy az elesett testvérek megsegítése — legalább a szeretet ünnepén — nem jelent örömet számukra.

A Nőszövetségnek akkor lenne valóban öröme a karácsonyi örömszerzés, ha a mérleg elkészíté- sénél megállapíthatná, hogy legalább is kevesen

hiányoznak azok közül, kik a hozzánktartozásra el vannak kötelezve.

Éppen ezért a Nőszövetség kérése ebből az alkalomból az, hogy iktassa szívébe minden, magát jó unitáriusnak valló testvérünk, hogy az unitárius karácsonyi munkát *kedves kötelessége* támogatni, tehetsége szerint.

Mindenki, aki hozzájárult adományával az idej karácsonyi segélyezéshez, érezze a boldogító tudatot, hogy segélyért hozánk forduló testvéreink közül egyetlenegy sem ment el békétlen szívvel.

Sok „Isten fizesse meg“, „Hála legyen az Istennek“, „Soha még ilyen boldog karácsonyt nem értünk“ hangzott el az adományok átvételénél. Bár sokan hallották volna a hálás szavakat és látták volna a fölesillanó örömet egy-egy meleg kabát, ruha stb. felvételénél! Bizonyos, hogy bőségesen megjutalmazva érezték volna az adakozókat.

Hálás köszönettel kell regisztrálnunk, hogy ennyire gazdag adomány, legnagyobbbésztt elsőrendű ruhaneműkben, de pénz- és élelmiszerben is, eddigi gyakorlatunkban nem állott még rendelkezésünkre.

A) Befolyt pénzadományok:

100—100 P-t Tébe, N. N., a Nőszövetség karácsonyi vásárának jövedelméből 50—50 P-t, Bródi György, Lawner Károly 20—20 P-t, dr. Jakab Zoltán, Ács Emil és neje, Havas Béla, dr. Pataki Ferencné, Barna Károly, dr. Hacker Béla, Milch Móriéné, dr. Halász Jánosné, Gesmay Józsefné 15—15 P-t, Fonó Ernőné, Székely Gyermekebaráti Asztaltársaság (Papp Mihály), dr. báró Daniel Gábor 10—10 P-t, Engel Györgyné, Vágó Dénes György, Ujvári László, Sipos Flóra, özv. dr. Hédervári Hugóné, Ungár Elemér, dr. Szentgyörgyi Ferenc, vitéz Ferenczy Mártonné, br. Hatvany Lajosné, Schiffer Ernő, Dévai Vilmos, Dimény Mózes, Avar Vilmosné, Deutsch Frigyes, Klein Géza, Bachrach Edit, Vértés Rezső, Reiser Sándor, Ranzenhoffer Hugó, Auspitz István, Preger Pál, Zala Klára, Sztankóczy Zoltán, Lajta Zoltán, vitéz Gyulay Tibor, Józán Miklósné, Barabás Istvánné, Morgenthaler Alfrédné 8 P-t, Klopfer Sándorné, 6—6 P-t, Borsosné Wendler Irma, Bokor Dezsőné, dr. Nagy Lajosné 5—5 P-t, Csegezy Árpád, Péterffy Gyula, Dimény Lajos, Kárpáti Istvánné, Rónai Géza, Vidor Lajosné, Orbán Nagy Józsefné, Sipos Ivánné és Botár Andor, Krámer Józsefné, Kisgyörgy Sándor, Bruchsteiner Imréné, dr. Csegezy Árpád, Hegedüs László, dr. Simándi Tamás, Fekete Zoltán, Tontsch Róbertné, Győző Péter, László Renée, dr. Benczédi László, Barabás Lajos dr. kálnoki Kiss Jenő, özv. Weres Lajosné, vitéz Kozma Ferenc, özv. Török Kálmánné, Péterfi Júlia, özv. Ráduly Jánosné, Polgár Lipótné, Rédiger Károly, Molnár János, Költő Andrásné, Berényi Sándorné, dr. Ürmössy Gyula 4—4 P-t, Kuti Károly, dr. Gál Jenő, dr. Erényi Lajos, dr. Tiboldy Béla, özv. Pongrácz Béláné, Bíró Gábor 3—3 P-t, Ferencz József, ajtai Kovács

József, Orbán Etelka, Kiss Irén, Szende Gyula, Barna Elek, Gyarmathy Mózes, József Dezső, Bárdy László, Mikó József, Csatkai Jenő, Deák Farkasné, dr. Csomor Béláné, Fodor Béla, Sigmond Sándorné, Csongvay Dénesné, özv. Kovács Lajosné, Beke Mózesné, dr. Csiki Gáborné, Koltai Benőné 2—2 P-t, özv. Nyirő Gézané, özv. Jáky Nándorné, Nadler Alice, ifj. Barabás István, Kisbalázs Károlyné, Eröss Istvánné, Bauer Imréné, Kriza Ágnes, Nyiredy Erzsébet, özv. B. Páll Miklósné, Hackler Arturné, Ferenczy Zoltán, Uzoni János, Kádár Ferenc, Szén Ernő, Bíró István, Lőrincz Dénes, id. Rédiger Béláné, Simonfai Emil, Gergely Ilona, Pásztély Vilmos 1.50—1.50 P-t, Labancz Gézané, Szilágyi Tiborné 1—1 P-t, dr. Weisz Sándor, Ürmössy Zoltán, Kovács Sámuelné, özv. Sámly Lászlóné.

B) Ruhaneműeket adományoztak:

Poké Jánosné, Barabás Istvánné, özv. Auspitz Vilmosné, özv. Ráduly Jánosné, Nagy Istvánné, Hegedüs Gyuláné, Benedikt Marcellné, Péterfi Júlia, dr. Putnoky László és családja, Szász István, Belényessy Sándor, dr. Kelemen Sándor, Hegedüs Szilárdné, Barna Sándor, Somogyi Andor, dr. Halász Jánosné, ifj. Józán Miklós, Józán Dezső, Gáthy Fülöpné, Göncz Lajosné, Pártos Marianna és Pártos András, özv. Nyirő Gézané, Kovács Kálmánné, Belovári Istvánné, Havas József, Jordán Viktorné, Huszti Sámuel, Boros Sándorné, dr. Zsakó Istvánné, Vértés Jenő, dr. Bródy Lászlóné, Tóth Sándor, Sigmond Sándorné, vitéz Nyiredy Gézané, özv. Schey Ernőné, Gálszécs Ervinné, Sternadek Jánosné, Havas Jenő, Steiner Miklósné, Lovászy Mártonné, Hauer és Márton cég, Balassa Dezsőné, Józán Miklósné, özv. Fábry Edéné, dr. Kelety Kornélné, Klein Géza és neje, dr. Siegfried Tibor Tordai Lászlóné, Lawner Károly és neje, Veress Pálné, Orbán Nagy József, vitéz Filep József, Lóránd Istvánné, Rajk Imréné, Irsai Ernő, Reiser Lászlóné, Albert Jánosné, Bokor Dezsőné, „Ágnes“, Bodó János, Józán Györgyné, Schey Marika, Kiss Pálné, dr. Mikó Ferencné, dr. Kozma Jenőné, Hirsch Gyula, özv. Sámly Lászlóné, Szalay Lajosné, Hegedüs László, dr. Geiger Ernő, dr. Hirsch Ernőné, dr. Csiki Gáborné, dr. Molcsányi Gyuláné, Marossy Ferencné, Pártos Jenő, dr. Surányi Edéné, Fonó Ernőné, Kovács Józsefné, vitéz Szinte Gábor, Varga István, Hegyi Gyuláné, Kovács Miklósné, Újlaki Gézané, Nemes Aurélné és iskolája dr. Salacz Aladárné, Györfi István. A Köztisztviselők Szövetkezete felruházta egy elemi iskolai tanulónkat.

C) Élelmiszert adományoztak:

Barabás Istvánné 25 kg liszt, Lawner Károly és neje 20 kg liszt, 10 kg cukor, 3 doboz cukorka, Rajk Imréné 5 kg liszt, hüvelyesek, csokoládé babák, Krieger Tamásné 10 kg liszt, Vargáné Beke Ilona 10 kg liszt, Kovács Miklósné 5 kg liszt, mák, cukor, Nemes Aurélné liszt, hüvelyesek, Kovács Lajosné cukorkák, Gábor Antalné 4 kg cukor, Lévy Györgyné 3 kg cukor, Ervin Márton

1 doboz cukorka, Bencze Béláné 10 kg cukor, Lóránd Istvánné 1 doboz cukorka, Dréher gyár 2 kg mézes keksz, özv. Móricz Ferencné 1 doboz cukorka, 1 kg cukor, Bokor Katinka 1 doboz cukorka, Hirsch Gyuláné szaloncukor, dr. Lukács Vilmosné 3 doboz szaloncukor.

D) Könyvet adományoztak:

Dánielné Lengyel Laura 9 drb., Kovács Lajos 1 drb., Bauer Imre 4 drb., Ürmössy Sándor 9 drb., Hoffmann Ernő 8 drb., Lawner Károly 100 drb. írka, Kiss Pálné 1 drb., Ungár Irén 8 drb., Skall Gyula 20 drb., Vargáné Beke Iona 3 drb., Steiner Edit 2 drb., dr. Putnoky és Dalmady testvérek 35 drb., Putnoky testvérek 6 drb., Bodó Károlyné 16 drb., Bokor Katinka 4 drb., Hirsch Ernőné 1 drb., összesen: 127 drb.; Havas József 17 drb. porcellán tárgy.

E) Játék tárgyakat adományoztak:

Pártos Marianne és András, Jordán Viktorné, Boros Sándorné, Lévy Györgyné, Héczey Endre, özv. Bagoosyné Dimény Mária, Rajk Imréné, Reiser Lászlóné, Kiss Pálné, Hirsch Gyula és neje, Steiner Miklósné, Fonó Ernőné, Putnoky testvérek, Nemes Aurélné és iskolája.

A segélyezés vezérlő elvéül azt tűztük ki, hogy elsősorban a sok és többgyermekes családok, aztán a munkanélküliek, kilakoltatottak (törvény szerint nincs télen kilakoltatás, de a valóságban van), öregek, betegek. Gondunk volt arra, hogy Szeretotthonban élő testvéreink is részesüljenek egy kis örömet jelentő segélyben.

Szám szerint a segélyek megoszlása: 20—20 P-t kapott 5 nagy család, 17 P-t 1 család, 15 P-t 1 család, 10—10 P-t 25 család, 8 P-t 1 család, 6—6 P-t 13 család, 5—5 P-t 28 család, 4—4 P-t 28-an, 3—3 P-t 14-en, összesen 762 P.

Ruhaneműt kapott a család nagysága és a szükséglet szerint: 92 család és egyén, játékot 32, könyvet 27. Több teljesen jókarban levő gyermek, férfi, női télikabát, több rend férfi és női ruha, meleg alsónemű, szép és jókarban levő fehérnemű, új és jó állapotban levő használt cipők kerültek kiosztásra bőségesen a nagyobb számú családok között. Két adományozó kifejezte abbéli óhaját, hogy adománya könyvtárnak jusson. Így jutott 25 drb. a dunapataji egyházközségnek, 20 drb. a János Zsigmond cserkészcsapat könyvtárának és 55 drb. a hitoktatók osztának szét az arra érdemes tanulók között.

Bevételek összesen:

1. Adományokból 1.224.53 P. 2. Nőszövetség adománya 330.29 P. 3. Karácsonyfa eladásból 12.— P. 4. Ifjúsági szeretetvendégségre befolyt (özv. Ráduly Jánosné, Deák Farkasné, Pausperl Károlyné 2—2 P) összesen 6.— P. Összesen: 1.572.82 P. Köztisztviselők ajándéka 10.— P engedmény a számlákból, Máté Ernő ajándéka 6.— P, 500 drb. levlap ára.

Kiadások:

1. Pénzsegélyek 116 esetben 762.— P. 2. 12 pár használt cipő 77.— P. 3. Karácsonyfa 30.— P. 4.

Üveg és porcellán szaküzlet

Díszműárúk-Olomkristályok épületüvegezés

BP., V., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 44. TELEFON: 114-066

Cégtulajdonos

HAVAS JÓZSEF
üveges mester

Szeretetvendégség kiadásai 7.64 P. 5. Vegyes kiadások 68.07 P. 6. Szeretetsomagok és cukorka-csomagok 438.58 P. 7. Sütemény-cukorka 174.54 P. 8. Máv telepi karácsonyfa költségeire 12.40 P. Összesen: 1.570.23 P.

Összes bevételek: 1.572.82 P; összes kiadások: 1.570.23 P; maradvány: 2.59 P, átvive a Nőszövetség 1939. évi számadásába.

A karácsonyi akció összes bevételi és kiadási tételeit átnéztük és rendben találtuk.

Budapest, 1939. január hó 16. özv. Kiss Jenőné s. k., Nyiredy Erzsébet s. k., Sepsy Jánosné s. k., Sigmond Sándorné s. k.

Tizenkét többgyermekes család számára sikerült a Gyermekvédő Ligától is szeretetsomagot kapnunk. Budapest szfv.-tól 40 szegény család kapott a 8 P, 320 P karácsonyi segélyt.

Minden iskolás gyermekünk kapott a templomi ünnepély után cukorka csomagot, sokan a Nőszövetség hétfő d. u. összejövetelén kötött meleg szvettért, sálát és kesztyűt.

Cukorka csomagot kaptak a szórványhoz tartozó gyermekek is. Összesen 580 cukorka csomag készült, hogy szegényebb sorsú családok más válású testvér gyermekei is részesülhessenek ebben az adományban.

A kiosztásra átvett és a kiosztott adományok részletes jegyzéke, nemkülönben az akció egész számadása, az összes nyugtákkal együtt, megtekinthető egész január és február hó folyamán a Szövetség pénztárosánál: Barabás Istvánnál. A hivatalos elszámolás a Nőszövetség február havi gyűlésén történik meg.

Mikor megsegített testvéreink nevében ezen az úton is köszönetet mondunk mindazoknak, kik adományaikkal lehetővé tették bőséges karácsonyi örömszerzésünket, kifejezzük abbéli reményünket, hogy Isten segédelmével és kedves Testvéreink összefogásával az eljövendő karácsonyt is örömteljessé tehetjük majd arra szoruló testvéreink számára.

Az Unitárius Nőszövetség nevében: József Miklósné s. k. elnök, Barabás Istvánné s. k. pénztáros.

istentiszteleti sorrend 1939. március hónapban.

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A) Templomokban:			
V., Koháry-utca 4. . . .	5	d.e. 9.	Szent-Iványi S.
" "	12,15	d.e. 9.	Barabás István
" "	R 19	d.e. 9.	Józan Miklós
" "	26	" "	Barabás István
IX, Högyes Endre-u. 3. (Misszióház)	5,12,26	d.e. 10.	dr. Csiki Gábor
(Rákos-utca)	15,19	" "	Ferencz József
B) Körzetekben:			
X., Máv.-telep. Prot. imaház	5	d.u. 4	dr. Csiki Gábor
" "	19	" "	Ferencz József
C) Pestkörnyéken:			
Csepel			
Templom-u. iskola . .	12	d.e. 11	Ferencz József
Kispest			
Hungária-úti iskola . .	19	d.u. 4	Pethő István
Pestszenterzsébet			
Erzsébet-u. iskola . .	12	" "	Ferencz József
" "	26	" "	Pethő István
Pestszentlőrinc			
Unitárius templom . .	2,12,15	d.e. 11	Pethő István
" "	19, 26	" "	Pethő István
Rákospalota			
Máv telepi iskola . . .	5	d.u. 4.	Gálna Sándor
Sashalom			
Kossuth téri iskola . .	12	" "	dr. Csiki Gábor
Ujpest Deák Ferenc-u.			
II. sz. polg. iskola . .	26	" "	Gálna Sándor
D) Vidéken:			
Debrecen	5	d.e. 10	Józan Miklós
Unitárius templom . .	15	" "	dr. Csiki Gábor
Dunapataj	5	de. 10 du. 3	Barabás István
Unitárius templom . .	15	" "	Ferencz József

Nb! Aláhuzott dátumokon urvacsoraosztás. — Egyházi adó befizetését azért szorgalmazzuk, hogy végső esetben ne kelljen hatósági behajtáshoz folyamodnunk. Pénztáros: Zsigmond Lőrinc. Hivatalos órák: déle 11-1., délután 4-6. Pénzbeszedők: pesti oldalon: Lux Ernő, budai oldalon: Varga Jenő. Kérjük hűveinket fogadják őket megértéssel. Ugyanők átvehetik a lelkészi nyugdíjalapra küldött adományokat is. — Egyházközségünk csekk-számlájának száma: 30.400. —

UNITÁRIUS ÉRTESITŐ

Felelős szerkesztő és kiadó: **Ferencz József**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 117-529.

Előfizetési díj egy évre 4—P, amely beküldhető a 30.400 számú postatakarékpénztári folyószámlára — (csekk-tulajdonos: Unitárius Egyházközség, Budapest).

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség. A „Hivatalos rész“ c. rovat a Magyarországi Unitárius Egyház bármelyik szerve által beküldött hivatalos közleményt tartalmazza.

Nyomatott Máté Ernő könyvnyomdájában, Budapest, VIII., Iózséf-utca 61. — Telefon: 1-392-59.

Női és férfikalap nagy választékban — modellek után alakítást olcsón vállalok

özv. Péter Jánosné

VIII., Baross-utca 82.

ÜRMÖSSY ÉS EÖRDÖGH

üzletében vásároljon

Férfi és női szövetek, selymek, siffon és vászonárúk. Mosóárúk, flanalek, mértékutáni férfi fehéreneműk stb. . .

Férfi és női konfekció osztály:
Kész kabátok, ruhák, pongyolák.

Esőkabátok, balonkabátok, munkaköpenyek, munkaruhák.

IV., Petőfi Sándor-u. 3. az udvarban
Udvari helyiség - kis rezsi - legolcsóbb árak!

Hittestvéreinknek árendedmény!

Berde Lajos

cipész mester

II., Batthányi-u. 48.

A lap elfogadása előfizetési kötelezettséggel jár.

Utánaküldés kizárva!

Uj cím: